

Les produccions artesanals

Xavier Terradas i Antoni Palomo

Al llarg del neolític, s'assenten progressivament les bases per al desenvolupament d'una producció artesanal. La nova realitat econòmica de les comunitats pageses del neolític, fonamentada en la subsistència agrícola i ramadera, comporta una nova relació envers els recursos naturals i el seu aprofitament humà, que alhora ve motivada per una nova manera d'organitzar-se i de relacionar-se entre els individus i les comunitats.

Assentaments com la Draga acostumen a tenir ara una major durada i estabilitat en relació amb èpoques precedents, fins al punt que poden estar habitats durant generacions. Això comporta, per tant, una nova manera de construir els habitatges i d'arranjar-ne l'interior, així com una nova organització dels espais habitats i de les activitats que s'hi desenvolupen. Paral·lelament, els treballs vinculats a un mode de subsistència fonamentat en la pagesia també comporten noves tasques quotidianes vinculades a la recollida, el tractament, l'emmagatzematge i el processament de les collites, de la mateixa manera que la ramaderia obre la porta a l'explotació i processament d'un nou ventall de productes derivats dels ramats domèstics, com ara els productes làctics i, més endavant, la llana.

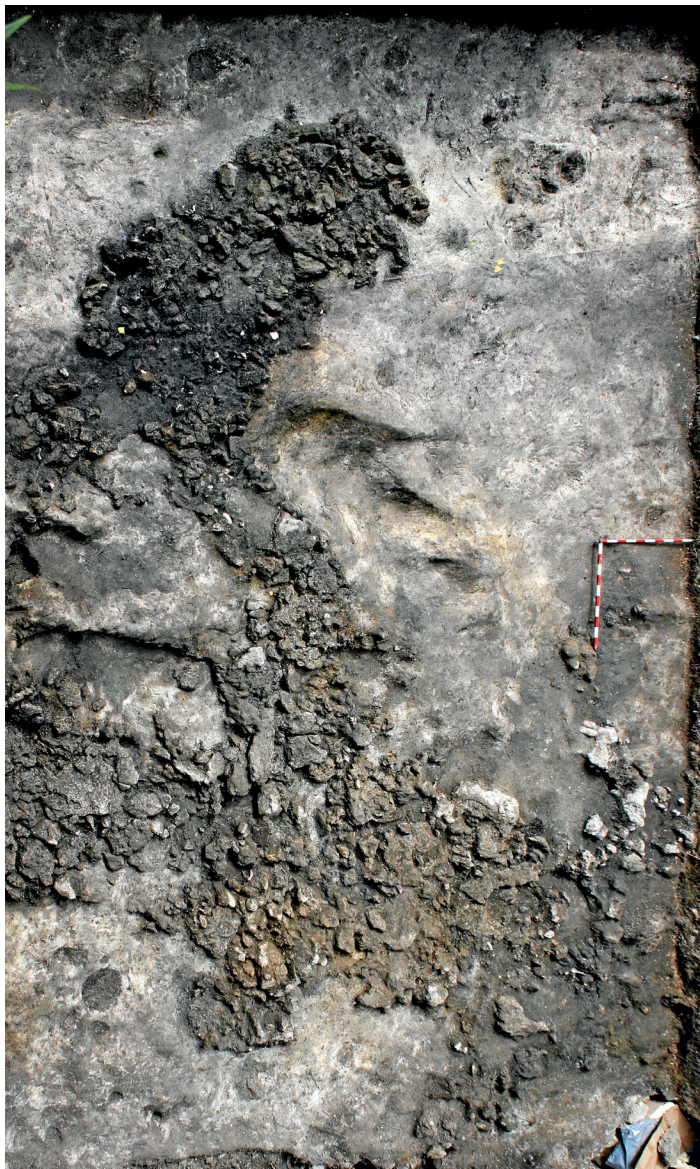
De tota manera, aquesta focalització vers les espècies domèstiques no significa que els pobladors de la Draga ni d'altres assentaments neolítics gressin l'esquena a l'explotació dels recursos silvestres. Ans al contrari, veiem com, a part de la cacera i la recollida de mol·luscs, s'aprofiten una gran diversitat de materials vegetals, com ara la fusta, les tiges i fibres vegetals, a més d'algunes reïnes.

Per altra banda, aquesta permanència més prolongada en el territori inherent a l'economia neolítica comporta un major coneixement dels recursos, de les matèries que aquests ofereixen, de la seva disponibilitat i les seves propietats. Igualment, les comuni-

tats que visqueren a la Draga no restaren aïllades a l'entorn de l'estany. Moltes de les troballes realitzades en aquest poblat ens parlen de l'explotació de recursos forans i provinents de diversos punts, sovint allunyats entre ells, cosa que ens indica una notable capacitat de moviment i el contacte regular amb altres comunitats veïnes.

Tot plegat permet entreveure que el ventall de matèries a l'abast per a la producció de tots aquells béns que requeriren les comunitats que s'establiren a la Draga durant els primers moments del neolític va ser molt ample i divers. No obstant això, aquesta diversitat no és casual, sinó que respon a la recerca de solucions per part d'aquestes societats a noves necessitats que sorgiren amb les noves pràctiques de subsistència. La diversificació de tasques domèstiques requerí noves eines i equipaments, amb els conseqüents processos d'experimentació i desenvolupament tècnic. Per tant, l'ús de noves matèries i tècniques en la seva obtenció, explotació i utilització és un element que forma part de la producció artesanal de les comunitats neolítiques emplaçades a la Draga. Això no implica que aquests materials fossin desconeguts abans. De ben segur molts d'aquests materials ja es degueren emprar des de l'inici de la humanitat en diversos moments i contextos, però és ara, amb la generalització de l'economia pagesa i tot el que comporta, que s'implementen les condicions necessàries per incorporar-los sistemàticament a les produccions artesanals d'aquestes societats.

Les intervencions arqueològiques realitzades fins ara al jaciment de la Draga permeten suposar que el poblat neolític devia cobrir una àrea superior als 15.000 m², dels quals s'ha excavat una superfície propera als 960 m². És obvi que una extensió tan gran permeté als habitants del poblat organitzar les seves activitats en el si del poblat, destinar espais específics a diverses tasques (habitatge, emmagatzematge, estabulació de bestiar, cuina, tallers

i zones d'activitat, abocament d'escombraries...). De la mateixa manera, podia haver-hi zones on es desenvolupessin indistintament diverses tasques i d'altres on no se'n realitzés cap de concreta, fet que permetria la circulació de les persones i animals entre diversos espais. A partir de diferents estudis, correspon a l'equip d'arqueòlegs i arqueòlogues que treballen a la Draga determinar l'ús d'aquests espais. El que queda clar és que en molts d'aquests espais s'han pogut recuperar restes materials i evidències immaterials que ens parlen de les activitats que s'hi desenvoluparen i que moltes d'elles són representatives de la producció de béns concrets (Fig. 38).

Independentment de la seva natura, el processament de diverses matèries per extreure'n una matèria primera elaborada, produir un bé o treure'n qualsevol altre profit genera una sèrie d'evidències perceptibles en el registre arqueològic. És la recuperació d'aquestes restes i residus, així com el seu estudi, el que ens permet restituir-les en l'àmbit dels processos concrets que les generaren. Òbviament, aquesta qüestió no és fàcil de resoldre, però com més gran és la quantitat d'evidències vinculades a la transformació d'una matèria concreta per a la producció d'un utensili o una eina, més fàcil és reconstruir els procediments tècnics que han intervingut en la seva producció, així com adscriure cada resta a les etapes concretes en què podem dividir el procés més general. De la mateixa manera, com més pautades i estandarditzades són les etapes que distingim dins d'aquestes produccions, més recognoscibles són els productes generats, cosa que fa possible la seva vinculació a etapes concretes del procés (Fig. 39).

Fig. 38. En les fosses es localitzen moltes deixalles vinculades a diverses produccions artesanals.

l'àmbit del poblat. Tot això ens permet proposar que aquestes comunitats humanes havien desenvolupat un coneixement profund sobre diferents recursos i matèries, així com de les propietats que tenien, i que havien desenvolupat una capacitat tècnica notable per transformar-los i obtenir-ne productes diversos, fet que mostra un gran desenvolupament tecnològic i que van assolir un elevat grau d'especialització tècnica. Aquestes activitats es realitzaren en diversos àmbits del poblat, si bé molts dels residus generats foren recollits i acumulats en fosses destinades a abocar-hi escombraries.

Fig. 40. Ús experimental d'una reproducció d'un ribot fet amb una petita fulla de pedra polida i mànec de fusta.